

Stolpbyten i Rätansbyn

Arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll vid fornlämning Rätan 4:I och 7I:1, stenåldersboplatser, 2013

Fastighet Rätansbyn 5:2 och Lillsved 3:1, Rätans socken,
Bergs kommun, Jämtlands län

Amanda Jönsson

RAPPORT - JAMTLI 2013:4
ISSN 1654-2045

Utgivning och distribution:

Jamtli

Box 709

831 28 Östersund

Tel. 063-15 01 00

Fax 063- 10 61 68

© Jamtli 2013

Kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/02204

Omslagsbild: Grävningsarbete inför stolpbyte. Foto Karl-Johan Olofsson, Jamtli.

Redigering och layout av framsida: Lena Ljungkvist Grafisk form

ISSN 1654-2045

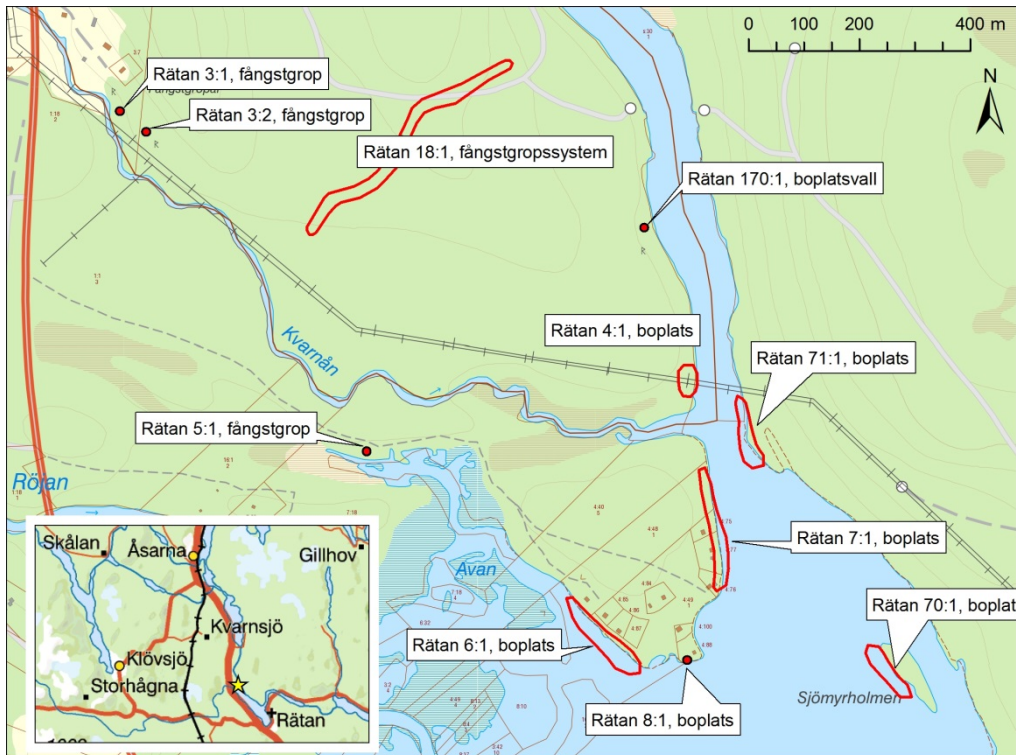
Bakgrund

SWECO har under våren 2013 förstärkt elnätet genom att byta ut stolpar längs BTEA:s kraftledning mellan Sved och Tjärn i Bergs kommun. Två kraftledningsstolpar står i anslutning till lämningar som är registrerade i fornminnesregistret (RAÅ Rätan 4:1 och 71:1, boplatser). Lämningarna är idag registrerade som *övrig kulturhistorisk lämning*, men åtminstone Rätan 71:1 skulle sannolikt ha registrerats som fast (lagskyddad) fornlämning vid en modern inventering, då både skörbränd sten och avslag förekommer på platsen. Med anledning av att lämningar från stenåldersboplatserna skulle kunna komma att beröras vid grävarbetena beslutade Länsstyrelsen i Jämtlands län att en arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll skulle genomföras vid bytet av stolparna.

Syftet med den antikvariska kontrollen var att utröna ifall någon fast fornlämning berördes vid grävningsarbetena, vilket inte var fallet. Antikvarisk kontroll skedde vid de två stolpar som står närmast stranden på respektive sida om Ljungan, vid älvens utlopp i Rätanssjön. Antikvarie Karl-Johan Olofsson vid Jamtli utförde kontrollen. Föreliggande rapport har sammanställts av antikvarie Amanda Jönsson vid Jamtli.

Metod

Jamtli's antikvarie deltog vid grävningsarbetet och bytet av stolparna. En yta av ca 2-3 m² grävdes ned till omkring 1,5 m djup vid de två stolphålen.

Figur 1. Översiktskarta med lämningar i området markerade.

Områdesbeskrivning

Den aktuella kraftledningen går mellan Sved och Tjärn och korsar Ljungan precis vid älvens utlopp i Rätanssjön. Det är relativt vanligt att hitta stenåldersboplatser vid åar och älvars utlopp i sjöar. Även på denna plats finns ett antal stenålderslämningar i området (figur 1), t.ex. en boplatsvall ca 300 m norr om kraftledningen. Övriga lämningar i närområdet utgörs fr.a. av fångstgropar.

RAÄ Rätan 4:1 består av en riklig förekomst av skörbränd (eldpåverkad) sten. Vid inventeringen påpekades att det möjligen skulle kunna röra sig om en boplatsvall liknande den närliggande, som i så fall skulle ha förstörts vid schaktningsarbeten på platsen. RAÄ Rätan 71:1 består även den av en riklig förekomst av skörbränd sten, men här påträffades vid inventeringen även ett fåtal avslag. Lämningens utbredning tar slut precis vid kraftledningen, men det påpekas i beskrivningen från inventeringen att lämningen är svåravgränsad.

Resultat

Den antikvariska kontrollen vid stolpbytena inom fastighet Rätansbyn 5:2 och Lillsved 3:1 kunde inte påvisa några fornlämningar eller kulturlager av äldre karaktär. Den typ av fynd som kan förekomma vid en stenåldersboplatser utgörs fr.a. av skörbränd sten, avslag och föremålsfynd i sten. Inga fynd påträffades dock, inte heller av sentida karaktär.

Figur 2. Stolpbyte på den V sidan av älven. Foto Karl-Johan Olofsson, Jamtli.

Tekniska och administrativa uppgifter

<i>Länsstyrelsens dnr:</i>	431-688-2013
<i>Länsstyrelsens beslut:</i>	2013-01-07
<i>Jamtli's dnr:</i>	32/2013 F5CC
<i>Uppdragsgivare/Finansiär:</i>	SWECO
<i>Kommun:</i>	Berg
<i>Socken:</i>	Rätan
<i>Fastighet:</i>	Rätansbyn 5:2 och Lillsved 3:1
<i>Undersökningstyp:</i>	Arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll.
<i>Undersökningstid:</i>	5/3 2013
<i>Tidsåtgång i fält:</i>	4 timmar
<i>Tidsåtgång, resor:</i>	3 timmar
<i>Tidsåtgång, förberedelser/ rapport:</i>	6 timmar
<i>Personal:</i>	Antikvarie Karl-Johan Olofsson, Jamtli
<i>Undersökt yta:</i>	Ca 5 m ²
<i>Lägesangivelse:</i>	Ekonomiska kartan, blad 17E6-7g-h SV
<i>Koordinater (RAÄ Rätan 4:1):</i>	N6930964 E472851
<i>Koordinatsystem:</i>	SWEREF 99 TM
<i>Höjd över havet:</i>	355 m
<i>Dok material:</i>	Dokumentationsmaterial förvaras på Jamtli.

RAPPORTSERIE – JAMTLI, 2013

ISSN 1654-2045

- 2013:1 Marieby kyrka – Fasadarbeten på tornet 2011–2012
Julia Cronqvist
- 2013:2 Funäsdalens kyrka – Konvertering av värmesystem och tillgänglighetsanpassning, 2010–2011
Julia Cronqvist
- 2013:3 Kungsgården – Arkeologisk förundersökning: schaktkontroll inom RAÄ Frösö 191:1, by-/gårdstomt, 2012
Amanda Jönsson
- 2013:4 Stolpbyten i Rätansbyn – Arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll vid fornlämning Rätan 4:1 och 71:1, stenåldersboplatser, 2013
Amanda Jönsson